

NORGES HØYESTERETT

Den 26. juli 2018 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Endresen, Normann og Bergsjø i

HR-2018-1458-U, (sak nr. 18-102223STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Jan Erik Myrvold)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

1. Saken gjelder anke over lagmannsrettens lovanvendelse under straffutmålingen i sak om promillekjøring.
2. A, født 00.00.1959, ble ved tiltalebeslutning 14. desember 2017 tiltalt for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. annet ledd, jf. tredje ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 22 første ledd. Tiltalen hadde følgende grunnlag:

"Lørdag 16. september 2017 kl. 00.40 i ---- 0 i X førte han bil med kjennemerke BS 00000 til tross for at han var påvirket av alkohol. Utåndingsprøve tatt av ham kl. 0123 viste en alkoholkonsentrasjon på 0,8 milligram pr liter luft."
3. Glåmdal tingrett avsa 15. februar 2018 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1959, frifinnes."
4. Tingretten la til grunn at tiltalte befant seg i en nødrettssituasjon som nevnt i straffeloven § 17 da kjøringen startet. På bakgrunn av at tiltalte valgte å kjøre cirka 35 km til X, på tross av at han hadde rimelig alternativ handlemåte, fant tingretten at grensene for nødrett var overskredet. Tingretten la imidlertid til grunn at tiltalte likevel måtte frifinnes, fordi det forelå slike særlige grunner som nevnt i straffeloven 2005 § 81 bokstav b nr. 1.
5. Påtalemyndigheten anket over lovanvendelsen under straffutmålingen. Anken ble henvist til ankebehandling, og lagmannsretten presiserte at dette innebar at lagmannsretten ville prøve anken på bakgrunn av det faktum tingretten hadde funnet bevist.
6. Eidsivating lagmannsrett avsa 30. mai 2018 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 00.00.1959, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. annet ledd jf. tredje ledd jf. fjerde ledd jf. § 22 første ledd til en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager samt til å betale en bot til statskassen stor 3 000 – tretusen – kroner subsidiært fengsel i 15 – femten – dager. Fullbyrdelsen av fengselsstraffen utsettes i medhold av straffeloven § 34 med en prøvetid på 2 – to – år.
2. A fradømmes retten til å føre motorvogn i Norge for en periode på 18 – atten – måneder, jf. forskrift om førerkort m.m. § 11-3 jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 3-2 nr. 2. Tapsperioden regnes fra tidspunktet for rettskraftig dom. Til fradrag i tapsperioden kommer den tid førerkortet allerede har vært beslaglagt. Gjenerverv av førerretten forutsetter full ny førerprøve, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 8-3."
7. Lagmannsretten fant at tingretten hadde lagt til grunn en vesentlig for lav terskel for anvendelse av straffeloven 2005 § 81 bokstav b nr. 1, og at vilkårene for frifinnelse etter denne bestemmelsen ikke var oppfylt.
8. A har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Han har gjort gjeldende at lagmannsretten ikke i tilstrekkelig grad har vektlagt fryktsituasjonen han befant seg i, også under selve kjøringen, samt hans dårlige språkkunnskaper og manglende kjennskap til området. Lagmannsretten la til grunn at han skulle ha stoppet ved tollstasjonen som ligger rett ved huset han flyktet fra, men tollstasjonen så ubetjent ut for A. Handlingsalternativet han valgte – å kjøre til X – fremsto derfor som et berettiget alternativ ut fra As forutsetninger og oppfatning av situasjonen.
9. *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og i korte trekk anført at det ikke foreligger noen feil ved lagmannsrettens dom. Det er gjort gjeldende at straffeloven 2005 § 81 bokstav b nr. 1 er en snever unntaksregel, og at nødrettsoverskridelsen i denne saken er så massiv at den ikke kan føre til frifinnelse. Fra påtalemyndighetens side er det lagt ned påstand om at anken ikke tillates fremmet.
10. *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men dømt i lagmannsretten. Han har dermed ankerett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Dette innebærer at samtykke til ankebehandling bare kan nektes hvis ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre frem. Ankenektelse krever enstemmighet og skal begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre og fjerde punktum.
11. Det faktum tingretten bygget på, er sammenfattet slik:

"Tiltalte er spansk statsborger og snakker ikke norsk. Han snakker engelsk, men ikke flytende. Han har bodd i Norge i til sammen 2 ½ år.

Fredag 16. september 2017 dro tiltalte sammen med sin samboer, B, på handletur til Sverige. Dette var første turen tiltalte hadde i Sverige og han var ikke kjent i området.

De dro på besøk til et vennepar av B. Dette var C og D. B hadde kun møtt dem et par ganger tidligere og tiltalte kun én gang tidligere. Venneparet bor i en enebolig på Y, rett over svenskegrensen. Tiltalte og samboeren ankom venneparet sitt hus ca. kl. 15.00 etter de har blitt vist veien dit av D som kjørte på en ATV (firehjuling). Tiltalte og B fikk tilbud om å overnatte slik at de kunne drikke alkohol.

De fire spiste middag og drakk utover kvelden. Tiltalte har fortalt at han drakk ca. 6 øl og tok noen shotteglass med gammel dansk. Det er uvisst hvor mye D drakk.

Etter hvert gikk B og C å la seg. Tiltalte har forklart at han gikk ut for å røyke i hagen sent på kvelden og at imens han stod å røyket ble lyset i hagen ble slått av. D kom bort til tiltalte og slo han en rekke ganger. Han dro frem en kniv, og tiltalte fikk et 5 cm risp på håndleddet.

Det ble et hull i jakken. Han mistet tannprotesen i underkjeven som følge av slagene, og et armbånd som ble kuttet opp av kniven. Han ble også sparket.

Ettersom D ikke snakket engelsk hadde ikke tiltalte og D kommunisert direkte seg i mellom den dagen. Tiltalte greide ikke å kommunisere med D da han ble angrepet. Han forsøkte å rope på sin samboer, men hun sov og hørte ikke ropene.

Tiltalte har forklart at angrepet skjedde så fort at han ikke greide å forsvare seg, men kom seg unna og løp til sin bil. Tiltalte har forklart at han ble redd for sitt eget liv, og at han ikke skjønnte hvorfor D angrep han. Han satte seg bak rattet og kjørte til X. Han ville kjøre en plass det var godt opplyst. Han kjørte forbi tollstasjonen som lå rett ved huset til D. Det var lys på ved tollstasjonen, men han så ingen så han kjørte forbi.

På vei til X tenkte ikke tiltalte over å stoppe grunnet at han ville stoppe en plass det var godt opplyst som han kunne parkere. Han forklarer at han kjørte sakte og anslo at det tok ca. 30 til 35 minutter til han kom frem til politiet.

Politiet stoppet tiltalte i ---- 0 i X. Politibetjent E har forklart at tiltalte holdt fartsgrensen på 50 km/t når de lå bak han i ca. 200 meter, og at grunnen til de stoppet han var rutinekontroll.

E har forklart at han reagerte på at det luktet alkohol i bilen, men at tiltalte ellers ikke virket påvirket. E kommuniserte med tiltalte på engelsk, men det tok tid før de greide å forklare at han skulle bli fremstilt for å blåse i Evidenzer. Tiltalte ble oppfattet som rolig og grei å prate med. Tiltalte hadde vist respekt i armen til politiet, men de forstod ikke hvorfor han viste dette. Han ble ikke oppfattet som redd. Tiltalte ble ikke avhørt grunnet at han ikke forstod norsk og at avhør måtte gjøres med tolk. Alkoholutåndingsprøve ble tatt av tiltalte kl. 01.23. Etter fradrag av sikkerhetsmarginen viste prøven en alkoholkonsentrasjon på 0,8 milligram pr liter luft. Dette tilsvarer en alkoholkonsentrasjon på 1,6 i promille."

12. Lagmannsretten har begrunnet sitt syn på anvendelsen av straffeloven 2005 § 81 b. nr. 1 slik:

"Lagmannsretten tar utgangspunkt i at nødrettsoverskridelser som hovedregel skal medføre domfellelse. Overskridelsen kan likevel medføre at straffen reduseres, jf. straffeloven § 80 første ledd bokstav d.

Straffritaksregelen i straffeloven § 81 bokstav b nr. 1 utgjør en snever unntaksregel forbeholdt situasjoner hvor det foreligger ekstraordinære forhold som sterkt tidspress og lignende tungtveiende formildende omstendigheter, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 365 høyre spalte og Innst.O. nr. 72 (2004–2005) punkt 26.1.2.

Etter straffeloven § 25 skal tiltalte bedømmes etter sin oppfatning av den faktiske situasjonen. Til tross for dette finner lagmannsretten det klart at tiltalte – parallelt med kjørestrekningen og tiden som gikk fra det fysiske angrepet – fikk stadig flere og bedre alternativer til å fortsette promillekjøringen. Etter lagmannsrettens syn er nødrettsoverskridelsen i seg selv så massiv at den ikke kan medføre straffritak. Forholdets ekstraordinære preg opphørte senest da tiltalte valgte å passere tollstasjon på Y. Det er derfor ikke grunnlag for straffritak. Hverken tiltaltes fryktilstand, det at han var ukjent i området, vegstrekningens øde preg, lysforholdene og/eller at politiet ikke oppfattet kjøringen som uforsvarlig, endrer lagmannsrettens syn."

13. Utvalget finner at dette er uttrykk for en riktig anvendelse av straffeloven 2005 § 81 bokstav b nr. 1. Tiltalte hadde ikke grunn til å kjøre forbi tollstasjonen på Y, der tiltalte så at det var lys, uten å undersøke nærmere om stasjonen var åpen, også etter passeringen var det klart nok rimelige alternativer til å fortsette kjøreturen.
14. ~~Anken må da forkastes.~~ *Det er da ikke grunn til å tillate anken fremmet.
15. Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken ~~forkastes.~~ **tillates ikke fremmet.*

Kristin Normann
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

*Rettet 4. august 2018 i medhold av straffeprosessloven § 44.

Clement Endresen
(sign.)

Riktig utskrift: